

Kas ir karitatīvais sociālais darbs?

Dr. SKAIDRĪTE GŪTMANE,
Latvijas Kristīgās Akadēmijas rektore profesore

Arvien vairāk un vairāk cilvēku pat visaugstākajos Eiropas Savienības (ES) vadības līmeņos apgalvo, ka ES Sociālais modelis nevis ignorē, bet ietver un paredz nopietnu attieksmi pret kristīgo sociālo izglītību. Vairākas Eiropas Komisijas (EK) struktūrvienības, kā, piemēram, EZA, EUROMF, EUROFEDOP, *Sémaines Sociales*, RENOVABIS daudzu gadu gaitā ir pierādījušas sociālās kristīgās izglītības svarīgumu. Latvijā šo izglītības nišu aizpilda Latvijas Kristīgā Akadēmija, kas sagatavo karitatīvos sociālos darbiniekus. Kas ir karitatīvais sociālais darbs?

Saskaņā ar Grozījumiem sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (01.07.2009.)

„**Karitatīvais sociālais darbs ir sociālajam darbam *analogi darbs***, kura mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm, grupām un sabiedrībai kopumā atgūt spēju sociāli un garīgi funkcionēt.”

Karitatīvajam sociālajam darbam ir senas vēsturiskas saknes Eiropas kristīgajā intelektuālajā kultūrā. Tās ir:

1. No Austrumu Baznīcas tēviem mantotā antropoloģija un teoloģija (4. – 8. gs.);
2. Austrumu Baznīcas sociālās kalpošanas pieredze klosteros (no 4. gs.);
3. Atdzimšanas kustība Vācijā, kas bija cieši saistīta ar piētismu jeb uzsvētu dievbijību un piētisko kalpošanu atstumtajiem (19. gs. pirmā puse);
4. Rietumu katoļu Baznīcas sociālā mācība (sevišķi kopš 19. gs.);
5. Eiropas valstu kristīgās demokrātijas pieredze darbā ar marginālo sabiedrības daļu un tās sociāli politiskā tradīcija;
6. Eiropas Komisijas modernais Sociālais modelis.

Profesijas atslēgas vārdi

Atslēgas vārdi profesijai ar pašām senākajām vēsturiskajām saknēm ir - *NECESSARIIS UNITAS, IN ALIIS LIBERTAS, SUPER OMINA CARITAS* („Galvenajā vienotība jeb savstarpība, visā pārējā brīvība, visā – žēlsirdība”).

Savstarpība (vienotība) ir karitatīvā sociālā darba

pirmais atslēgas vārds. Tas ir sens vārds: ja gribam at-rast atslēgas vārdu sabiedrībai, tas skan – savstarpība. Cilvēki palīdz cits citam, funkcionē nevis katrs par sevi kā solisti, bet kā komponenti. Sabiedrība ir dibināta uz savstarpību. Bībelē mēs to ieraugām Radīšanās stāstā, kur teikts, ka „Cilvēkam nav labi būt vienam”. Radīšanas aprakstā cilvēku savstarpējās attiecības raksturotas ar vārdiem „palīgi viens otram”.

Savukārt sociālā kultūra, kas sakņojas Svētajos Rakstos un Baznīcā, ir cilvēcei devusi divus savstarpības atslēgas vārdus, kuri ir sabiedrības pamatos līdz mūsu dienām: *būt līdziniekiem un palīgiem*.

Savstarpība nav nekustīgs jēdziens. Savstarpība ir profesionāla darbība tad, ja tās funkcionēšanas principu izsaka vārds *palīgs* – abpusēja spēku pielikšana, lai sasniegtu mērķi - „sabiedrības labums” un „abpusējs prieks”. Tas varbūt skan mazliet romantizēti un vienkāršoti. Taču, neskatoties ne uz ko, šis vienkāršās lietas nav beigušas pastāvēt. Nekur sabiedrībā nav iespējams iztikt bez savstarpības. Tur, kur tā tiek izpostīta (piemēram, ģimenē), tā galu galā ir tiesnesis, kas pasaka cilvēkiem, kur viņi ir noveduši sabiedrību, atmetot savstarpību. Darbā ar klientu karitatīvajā sociālajā darbā, pateicoties savstarpības jēdzienam, ne vienmēr derēs matemātiskā aksioma $1 + 1 = 2$. Kāpēc tā? Profesionālā darbība tiek aranžēta jaunā veidā: kopība ar klientu profesionālajā darbībā nozīmē mijiedarbību starp kvalitatīvi *līdzīgām* personām (profesionālis → klients), kurās profesionāļa – karitatīvā speciālista ticība Trīsvienīgā Dieva personai ir stūrakmens.

Ar ticību mēs saprotam racionāla, lietišķa prāta dievišķotu, augstu formu. Lai tas kādam lasītājam nešķīstu banāli, pateikšu vienīgi to, ka ticība kvalitatīvi maina

No cilvēka trinitārās izpratnes kristietībā izriet karitatīvā sociālā darbinieka prasmes strādāt ar pašā cilvēkā apslēpto garīgo resursu avotiem.

profesionālās darbības aranžējumu: otram cilvēkam var palīdzēt trešās Personas – Dieva svētības lokā („Bez Manis jūs nenieka nespējat darīt,” teicis Kristus).

Kāds gribēs iebilst, ka nu jau mēs vairs neesam profesionālas darbības, bet gan Baznīcas sfērā. Redziet, līdz šim valsts un cilvēks neko nav spējuši iesākt ar ļaunuma saknēm, vienīgi ar tā izpausmēm. Bet sociālajā jomā profesionālās darbības galvenā tēma ir cilvēki. Jo dziļāka būs izpratne par cilvēku, jo veiksmīgāka būs profesionalitāte. Savstarpība iedvesmo un paver ceļu radošiem spēkiem, kuri paši nav sociālas struktūras daļa, bet bez kuriem nevar iztikt. Tie ir ētiskā pienākuma, sirdsapziņas un ticības Trīsvienīgajam Dievam spēki.

Karitatīvā sociālā darbinieka metodiskā domāšana prasa atvērtu, kritisku prātu, kas ir elastīgs pret sociālās sistēmas relativismu un daudzveidību. Karitatīvais speciālists sociālo problēmu saprot tās individuālajā, sociālajā un garīgajā savdabībā. Tāpēc sociālo diagnozi balsta ne tikai sociālās, bet arī garīgās problēmas avotu konstatēšanā. Sociālās diagnozes uzstādīšanā, mērķu noteikšanā, intervences plāna sastādīšanā, šī plāna realizēšanā vienotībā ar klientu karitatīvais sociālais darbinieks lūko izprast problēmas pašus dziļākos (*imago Dei*) cēloņus, jo sociālo problēmu skata sociālo un garīgo sistēmu kopsakarībās. Vadīdamies no sistēmiskuma principa, karitatīvais sociālais darbinieks koncentrējas arī uz pašu personību, lai terapeitiski tai palīdzētu. Karitatīvajā sociālajā darbā sistēmu orientācija nedrīkstētu būt konceptuāls pretpols uz klientu centrētai pieejai, jo speciālistam jāprot izprast problēmsituācijas sociālo loģiku apvienoti ar cilvēka garīgās funkcionēšanas loģiku. Protams, karitatīvie sociālie darbinieki neveido kaut ko līdzīgu „pestīšanas armijai” – pilnīgi noteikti ne. Viņi balstās holistiskā trinitārās antropoloģijas viedoklī par cilvēku un aktualizē cilvēka sociālās un garīgās labklājības pilnīgu vienotību.

Savstarpība izmantojama, lai izprastu karitatīvā sociālā darba strukturālos principus. Tie ir *subsidiaritāte* (savstarpējās palīdzības un atbalsta princips), *solidaritāte* (dažādas sakaru attīstīšanas prasmes, dialoga prasmes), *sinodiskais* princips – personiska atbildība par otru cilvēku Dieva, valsts un sabiedrības priekšā: *BONUS COMUNE*. Pieņemot lēmumus, tas prasa, rīkoties,

neizmirstot Baznīcas tēvu garīgo liecību – *SENSUS FIDEI*. „Ko jūs tam vismazākajam (lasi – atstumtajam, nabagajam, cietējam utt.) esat darījuši, to jūs esat darījuši Man,” teicis Kristus. Tāpat tiek aranžēta profesionāla *sirdsapziņas komunikācijas paradigma*, kas stāv pāri jebkuriem argumentiem un jebkuram nobalsojumam.

Toreiz, kad apustuļi likuma priekšā atbildēja: „Dievam vairāk jāklausa, nekā cilvēkiem” (Apd. 5:29), viņi iedibināja visradikālāko savstarpības garantiju pasaulē. Tā sakņojas cilvēka kā personības pašvērtībā. Sirdsapziņa nav intuīcija. Sirdsapziņas vārdu krājums ir tikpat vienkāršs, cik spēcīgs. Patiesībā tā iztiek ar „jā!” vai „nē!” un „dari!” vai „nedari!”. Tās spēks ir imperatīvā. Tā ir balss mūsos, kas stāv pāri mums. Sirdsapziņa nekad neatmet normatīvos dokumentus kā liekus, nedz arī dabisko saprātu kā nevajadzīgu. Tā vienīgi padara tos kvalitatīvi citādus, nekā tie bija sākotnēji. Saprāta spriedumi pārtop pārliecībā, ka sevis pašas labā demokrātiskai valstij jāgādā par to, lai arī sirdsapziņas orientēšana notiktu, pamatojoties uz valstij pāri stāvošiem fundamentāliem principiem. Protams, bez nepieciešamā lietišķuma un zināšanām sirdsapziņa viegli var novirzīties no pareizā kursa un aizslīdēt emocionalitātē. Protams, ne vienmēr tas ideālā karitatīvajam speciālistam izdodas, jo cilvēki ir dažādi un profesionāļu kvalifikācija arī mēdz būt dažāda. Tomēr tas ir kompass, kas rāda ceļu.

Līdzās zināšanām un godīgai motivācijai sirdsapziņai ir nepieciešams vēl trešais faktors, kas ir izšķirošais: *komunikācija*. Šis moments ir vislielākajā mērā sociāls. Bet vienlaikus arī garīgs: patiesā sirdsapziņa sevi ietver vertikālu un horizontālu komunikāciju – saskarsmi ar Dievu un saskarsmi ar cilvēku. Ir nepareizs pieradums sirdsapziņu uztvert kā individuālu parādību. Sirdsapziņa spēj iedarbināt subsidiaritāti, solidaritāti un arī sinodisko principu. Un tieši kopība ir tā sfēra, kurā indivīda savdabīgā dzīve tiek gan aizsargāta, gan integrēta līdzcilvēku kopībā. Komunikācija ir faktors, kuram jāpievērš liela uzmanība sociālā darba identitātes problēmu risināšanas sakarā.

Izšķirošā nozīme paliek jautājumam par to, vai mēs pret šiem faktoriem izturamies ar uzticēšanos vai aizdomām, godbijību vai necieņu.

Ir trīs dimensijas, kurās iekļaujas karitatīvā sociālā darbinieka profesionalitāte:

1. Kultivēšana: tāda dialoga un savstarpējās kultūras veidošana darbā ar klientu (ģimeni), kas mudina radīt sociālās un garīgās loģikas vienotību,
2. Konservācija: kristīgās Eiropas civilizācijas sakņu kopšana un glabāšana, risinot modernās Eiropas sociālās problēmas. Kopš 1900. gadiem, kad socioloģija kļuva par akadēmisku disciplīnu, to spēcīgi ietekmēja pozitīvisma paradigma un sociālā darba pētniecība tika pilnīgi pakļauta t.s. zinātniskumam. Sociālā zinātne noraidīja zinātņu teoloģisko pamatu un nevērtīgi izturējās pret garīgās loģikas zināšanām. Profesija ieguva zinātnes elites auru un atraidīja karitāti. Un, lai gan karitāte vēsturiski ir bijusi sociālā darba sirds, to centās izņemt no civilā sociālā darba institūcijām.

Karitatīvais sociālais darbinieks ir aicināts kopt šīs senās Eiropas kristīgās civilizācijas saknes darbā ar atstumtajiem cilvēkiem sociālo problēmu kontekstos.

3. Rūpes par un līdzjūta pret nabadzīgajiem, sociāli marginalizētajiem cilvēkiem. Tāpēc nākošais atslēgas

vārds pēc *savstarpības* ir *caritas* jeb *žēlsirdība*. Kā uzsvēris katoļu teologs K. Rāners, ja nav *caritas* jeb žēlas sirds, tā ir karitatīvā sociālā darba profesionāļa „dzīlākā korumpētība”, *peccatorum originis*. Pamatgrēks jeb ticības trūkums (*defectus fidei*) rada žēlsirdības deficītu pret otru cilvēku.

Istenībā modernās sociālās institūcijas ir ģimenes funkciju pārņēmejas un turpinātājas. Ģimenei piemīt divas pamatfunkcijas, divi pamatuzdevumi:

1. Cilvēka dzīves pilnveidošana,
2. Žēlsirdības pilnas rūpes par tuvinieku dzīvību, par tiem, kas nav spējīgi eksistēt patstāvīgi.

Sociālās profesionālās darbības ir radušās, lai sabiedrības līmenī īstenotu to, kas nav ģimenes spēkos: šīs institūcijas ir ieguvušas plašāku „atpēriena laukumu”, daudzveidīgākas iespējas savu uzdevumu risināšanai. Visu sociālo institūciju pastāvēšana ir saistīta ar tādām ģimeniskām vērtībām kā savstarpība, labestība, žēlsirdība, kultūra, garīgums. Tas nav maz. Tomēr, valstij pārņemot kādu sfēru savā pārziņā, profesionālās darbības pienākums diemžēl tiek reducēts uz vairāk vai mazāk obligātu rīcības modeli.

Ja salīdzinām sekulāro sociālo darbu ar karitatīvo, tad sekulārā sociālā darbinieka profesionalitāte ir objektīvs spēkrats, kas nodrošina darba normativitāti, regularitāti un līdzsvaru. Karitatīvās prasmes ir dzenuļi, kas piešķir ātrumu un uzņemas savu slodzes daļu.

Abas darba formas viena otru nevis izslēdz, bet papildina.

Šie ir socioloģiju interesējošie kristietības aspekti. Tas, cik lielu vērtību sociologi tiem piešķir, paliek viņu pašu ziņā, bet Eiropas Savienībā šādu domāšanu apzīmē ar *new sensibility* („jauna atsaucība”) un *fresh understanding of social work resources* (svaiga izpratne par sociālā darba resursiem) (Rosvita Gotbehuta, Bruno Mahils, Jans Fīgels, Leo Pauels u.c.). EK Ekonomikas un sociālo lietu komitejas „Atzinumā par tematu *sociālā kohēzija*”, pamatojot Eiropas Sociālo modeli, teikts (2006/C 309/25): „Eiropas sociālā modeļa analīze ir jāsāk ar *Eiropas valstīs izveidoto vērtību sistēmu*, kas ir pamats jebkurai diskusijai par sociālā modeļa kopējām iezīmēm: solidaritāte, dialogs, savstarpība, kohēzija ... Sociālais modelis nevar būt saistīts ar jēdzienu „sociāls” tradicionālo izpratni.”

Klienta trinitārās būtības izpratne

Karitatīvais sociālais darbinieks profesionāli iekļauj savu darbību EK normatīvi noteiktajā garīgās un sociālās aizsardzības sistēmā, kas darbojas pret cilvēka sociālo izstumtību.

Darbā ar gadījumu karitatīvā sociālā darba profesionālo īpašo un atšķirīgo kompetenču ietvarā ietilpst cilvēka (klienta) trinitārās būtības izpratne. Sekulārā sociālā darbinieka izpratne par cilvēku ir nevis trinitāra (miesa, dvēsele, gars), bet duālistiska (miesa, dvēsele).

Sekulārais sociālais darbinieks operē ar psiholoģijas zināšanām, lietojot noteiktu sociālā darba teorētisko atziņu vai psiholoģiskas izpratnes modeli attiecīgajā situācijā. Psihoanalīzē modeļa pamatā būs noteikti zemapziņas iespaidi un spēki, kuri terapeitiskajā palīdzībā ir jāatšifrē un jānovērš. Cilvēks tiek identificēts ar zemapziņu. Biheiviorismā cilvēks tiek identificēts ar rīcībspēju – veiksmīgām vai neveiksmīgām, pareizām vai nepareizām, - notiek identificēšana ar rakstura izpausmēm. Humānistiskā psiholoģija identificē cilvēku ar personības attīstību. Transpersonālā psiholoģija akcentē cilvēka noslēpumainības sfēru. Katra no skolām izceļ kādu vienu pusi.

No cilvēka trinitārās izpratnes kristietībā izriet karitatīvā sociālā darbinieka prasmes strādāt ar pašā cilvēkā aplēpto garīgo resursu avotiem. Ļoti īsā, konspektīvā pārstāstā tas nozīmē, ka, saskaņā ar Svētajiem Rakstiem, cilvēks tika radīts fiziski miesā „no zemes pīšļiem”: „Un Dievs tas Kungs radīja cilvēku (*ādām*) no zemes pīšļiem (*adamā*)...” (1.Moz. 2:7). Arī dzīvnieku ķermeņi veidoti no tā paša materiāla – zemes: „Tad Dievs tas Kungs veidoja no zemes (*adamā*) ikvienu lauku zvēru un putnu gaisā...” (1.Moz. 2:19). Cilvēkam un dzīvnieku pasaulei ir kopīgs fiziskās miesas pamats, bet cilvēks ir saņēmis no Radītāja papildus garīgu lielumu – *nešāmā*, ebrejiski „dzīvu dvēseli”, kas dota cilvēkam. Tā atšķiras no dvēseles, kas ir kopīga ar dzīvniekiem, no *nefeš* (dzīvnieka dvēsele). Dievs cilvēkam devis papildus garīgu lielumu – Savu tēlu un līdzību. Tas arī atšķir cilvēku no dzīvnieka: ikviens no mums ir zemes cilvēks ar Dieva līdzības iespēju. Kā atmodināt cilvēkā mītošo *imago Dei* (Dieva tēlu)? Tas ir galvenais karitatīvās profesionālās darbības nosacījums.

Imago Dei izpaužas četros līmeņos: domāšanā, morāles plāksnē, savstarpības jomā, radošuma jomā (skat. shēmu).

Atslēgas vārds darbam ar klientu ir *koinonia* (grieķu val. sadraudzība). Karitatīvajā sociālajā darbā tā ir forma, kas var dot ieguldījumu sociālā kapitāla vairošanā sabiedrībā. Resurss ir pašā cilvēkā mītošais *imago Dei*. Profesionālās darbības intervences smaile ir jāvērs uz *imago Dei* (garīgās rīcībspējas) attīstīšanu, kas ir pamatā sociālajai rīcībspējai un fiziskai veselībai.

Sociālā kapitāla attīstīšanas praksē karitatīvais sociālais darbinieks balstās uz patristisko cilvēkzinātņi (4.-8.gs.), kurā ietverta nedalāma teorijas un garīgās, empīriskās prakses vienotība. Otrkārt, uz cilvēka ontoloģiskas autotransformācijas iespēju resursiem (zināša-

nām par antropoloģisko robežu). Treškārt, uz zināšanām par hamatoloģiskajām patoloģijām cilvēkā.

Karitatīvā sociālā darbinieka profesijas pamats ir sociālā darbinieka profesijas standarts. Bet ir zināšanu jomas, kas dod papildus kompetenci par cilvēkā aplēptajiem spēka resursiem – tās ir: teoloģija, inovatīvās sociālās un karitatīvās tehnoloģijas, patristiskā antropoloģija, sinerģiskā antropoloģija, patristiskā mācība par cilvēka dvēseles patoloģijām, hamatoloģija.

Visaptveroši atbildot uz rakstā formulēto jautājumu, kas ir karitatīvais sociālais darbs, atbilde skan:

Karitatīvais sociālais darbs ir integrēta profesionāla darbība, kurā izmanto variablas sociālās un karitatīvās tehnoloģijas ar mērķi stabilizēt sociālo kohēziju un nodrošināt sociālo objektu pilnvērtīgu funkcionēšanu.

Definīcijā ietverto pamatjēdzienu skaidrojums:

Sociālā kohēzija – visas sabiedrības sociālo procesu stabilizāciju aptverošs jēdziens, kurā ietilpst vērtīborientācija. **Sabiedrības sakļautības** jeb kohēzijas princips nav iespējams bez Eiropas Savienības normatīvajiem vērtību uzstādījumiem: solidaritātes, subsidiaritātes, kohēzijas, karitatīvās kohēzijas, sociālā taisnīguma, vienlīdzīgu iespēju un mūžizglītības principiem. Šāda pieeja izslēgtu vērtību subjektīvas interpretācijas risku.

Sociālās un karitatīvās tehnoloģijas – koordinētas un sinhronizētas profesionālās darbības, lai izvēlētos un optimāli lietotu atbilstošus līdzekļus un metodes sociālā darba mērķu sasniegšanai. Pastāv inovatīvās un tradicionālās sociālās tehnoloģijas.

Sociālie objekti – sociālie slāņi, grupas, indivīdi, sociālās parādības un procesi (to analīze), uz kuriem ir vērsta profesionālā darbība.

Sociālais darbs izprasts caur **sociālo tehnoloģiju** prizmu, nozīmē teorētisko secinājumu un inovatīvu pieeju lietojumu, lai panāktu kvalitatīvas pārmaiņas un racionālu sabiedrības resursu izmantošanu kā sociālajā darbā, tā arī sociālās dzīves jomās.

Karitatīvā sociālā darba epistemoloģiskā struktūra

Reizēm ir zināmas grūtības sekulārajiem speciālistiem apzināties sociālā darba līdztību karitatīvajam sociālajam darbam un atšķirības tiek pārspīlētas. Tās zināšanu jomas, kas veido karitatīvā sociālā darba identitāti, ir teoloģijas un antropoloģijas zināšanas. Kā iepriekš teikts, kopš 19. gs. sākuma iesākās karitatīvā sociālā darba identitātes krīze, kad valsts pārņēma karitatīvo institūciju lomu un karitatīvais sociālais darbs tika izraidīts no civilās sfēras, tam atstājot vietu vienīgi baznīcā. Tomēr paralēli šai tendencei karitatīvais sociālais darbs ir attīstījies kristīgās demokrātijas sociālo un politisko aktivitāšu klēpī labklājības zemēs un ir ieguvis tiešām plašu leģitīmu vietu modernajā Eiropā. Karitatīvais sociālais darbs ir plaši iekļauts valstisko institūciju politiskās un sociālās atbildības lokā.

Kas veido karitatīvās specializācijas teorētisko ietvaru?

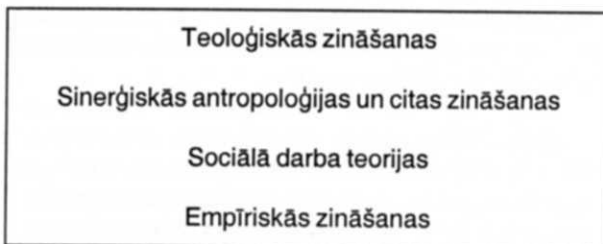
Karitatīvā sociālā darba zinātne ir starpdisciplināra.

Šajā ziņā starpdisciplināritāte ir svarīgāka par multidisciplināritāti. Karitatīvā sociālā darba joma attīstās uz atvērta epistemoloģiskā pamata, kurā dažādu zināšanu sistēmas mijiedarbojas, vienai otru respektējot.

Karitatīvajā sociālajā darbā ir divas pamatas: **praxis** – teorijas ass, un epistemoloģiskā ass. Pirmo asi mēs varam iedomāties caur pazīstamo shēmu: redzēt – vērtēt – rīkoties.

Redzēt	Vērtēt	Rīkoties
Karitatīvā sociālā darba prakse	Karitatīvā sociālā darba teorija	Metodoloģija
Sociālā darba institūcijās		Pārveidotā prakse
Kur?	Kāpēc?	Kā?

Epistemoloģiskā karitatīvā sociālā darba ass izskatās šādi:

Abas ass var izprast arī kopsakarībā, pilnīgā saplūsmē.

	Teoloģiskās zināšanas Sinerģiskās antropoloģijas un citas zināšanas	
Sociālā darba prakse	Sociālā darba teorijas	Metodoloģija
	Empīriskās zināšanas	

Kā redzams, karitatīvā darba epistemoloģiskās nostādnes ietver trīspusēju zināšanu jomas. Tā izšķir, bet nenoniecina sekulāro zināšanu jomas. Šīs trīs zināšanu dimensijas ir savstarpēji integrētas un mijiedarbojas.

Karitatīvā darba epistemoloģiskos pamatus un starpdisciplināritāti ir pētījis un aprakstījis katoļu teologs Karls Rāners, vācu epistemologs Klaus KTsling un amerikāņu sociologs Roberts Purnams. Attiecībā uz dialogu starp teoloģiju un t.s. neteoloģiskajām zinātnēm izriet, ka tās „principā leģitīmi un viena no otras neatvasināmi var pastāvēt cilvēka apziņā. .. Katrā zinātnes jomā iekšēji atrodas princips, kuru var nosaukt par *kopīgi humāno*, un šo visdziļāk spēj izanalizēt teoloģijas zinātne. Šis princips valda ikvienā zinātnē, bet pār to viņa pati nevalda. Tāpēc teoloģijas zināšanas ir piederīgas katrai humanitāro un sociālo zinātņu jomai, lai varētu sasniegt t.s. iesniegšanas cilvēkā (*Vorgriff*).” Šo terminu Rāners ir aizguvis no M.Heidegera, proti – cilvēks ir transcendentā būtne un tāpēc pakļauts bezgalīgumam.

Kopīgais humānais, kas piemīt visām zinātnēm, bet kurā visdziļāk ir ielūkojusies teoloģijas zinātne, dod vienotu pamatu starpdisciplinārai profesionālai sarunai par to, kā īstenot modernā sociālā darba uzdevumus. □

Teoloģija ir bāzes zinātne sociālo procesu dziļai un korektai izpētei

Sociālā darba Izglītības un pētniecības padomes sēde Latvijas Kristīgajā akadēmijā

Sociālā darba Izglītības un pētniecības padomei turpinot iepazīties ar pētniecības darba virzieniem augstākās izglītības iestādēs, kuras īsteno sociālā darba programmas, tās kārtējā sēde notika Latvijas Kristīgajā akadēmijā. Kā uzsvēra LKrA rektore profesore Skaidrīte Gūtmane, augstskola ar karitatīvu sociālā darba specifiku papildina to pētniecības telpu, kas Latvijā pastāv sociālā darba sekulārajā paradigmā, akcentu liekot tieši uz papildināšanu, nevis noliegšanu vai pretstatīšanu (Skaidrītes Gūtmanes materiālu par karitatīvo sociālo darbu iespējams lasīt šajā „Sociālā Darbinieka” numurā).

Pirms detalizētas pievēršanās pētnieciskajam darbam tika demonstrēta filmiņa par LKrA visā tās daudzpusībā, ieskaitot Bībeles mākslu un ikonu glezniecību. Vienā no epizodēm, vienlaikus uzdodot jautājumu un atbildot uz to, ļoti kodolīgi izskanēja augstskolas darbības būtība, proti, „Kas notiek ar cilvēku bez sirds? Izraujiet dievišķo no cilvēka ķermeņa – tad redzēsiet...”. Strādāt ar cilvēku visā tā dievišķajā veselumā – to māca karitatīvais sociālais darbs. Karitatīvais sociālais darbs ir analogs sociālajam darbam, bet ietverot garīgo funkcionēšanu, ne tikai sociālo funkcionēšanu.

„Zināšanas nav atdalāmas no gudrības un labā. Bezpersonisks prāts ir ievilcis cilvēkus sadursmēs un sociālās nelaimēs. Ticība un zināšanas nav kontrindikatīvas lietas. Tās kopā veido profesionālo pamatu un cilvēcības modināšanas avotu pašā sociālajā darbiniekā, ko viņš pēc tam var atdot darbā ar cilvēkiem. Zināšanas vien nav tas augstākais, ar ko visu var izmērīt, racionālajai paradigmai jāapvienojas ar patiesības paradigmu, tieši caur patiesības prizmu iespējams atrisināt daudzas lietas”, augstskolas pīeju sociālā darba studijām skaidroja Skaidrīte Gūtmane.

Teoloģija ir bāzes zinātne sociālo procesu dziļai un korektai izpētei – uzsvēra rektore. LKrA pētniecības darba galvenie virzieni: integratīvās teoloģijas metodes pielietošana, interkulturālisms, migrācija, starpkultūru dialogs, aksioloģija medijos un komunikācijā vēsturiskajos kontekstos, antropoloģijas izpēte un kristīgā teoloģija, karitatīvais sociālais darbs: teorija un prakse, sociālais dialogs, kā arī centieni attīstīt tādu virzienu kā sociālā ekonomika. Šajā apgabalā ietilpst

Skaidrīte Gūtmane no Lolitas Vilkas saņem viņas kopā ar Andri Vilku veidotās grāmatas „Socioloģisko pētījumu kontekstuālās problēmas” 2.pārstrādāto un papildināto izdevumu

arī pētniecības spēku apvienošana dažādos mērogos.

Augstskola pētniecības, kā arī ikdienas studiju darbā, ir cieši saistīta ar vairākām starptautiskām organizācijām: ir ERASMUS Eiropas Universitāšu hartas locekle, EZA (Eiropas centrs strādājošo jautājumos, sociālā dialoga centrs) sadarbības partnere, IASSW (Sociālā darba augstskolu starptautiskās asociācijas) locekle, ECAC (Eiropas Kontinentālā mākslas centra) locekle, EUROMF (Eiropas vidusslāņa pilsoņu platforma) partnere.

Sēdes gaitā Rīgas Stradiņa universitātes profesore Lolita Vilka atgādināja, ka 2010. gads ir Latvijas sociālā darba 20. jubilejas gads, vienlaikus gan dibinoties sociālā darba prakses institūcijām, gan darbu sākot pirmajām sociālā darba studiju programmām. Mūsu valstī ir šī paradoksālā situācija, ka sociālais darbs ir attīstījies no prakses, tāpēc tagad, kad tas jau ir nogājis pietiekami ilgu attīstības ceļu un atrodas zināmās krustcelēs, kā virzīties tālāk, tas ir jābalsta ar spēcīgu pētniecības un akadēmisko bāzi. Lolita Vilka aicināja piedalīties RSU konferencē „Sabiedrība. Veselība. Labklājība”, kas notiks 2010.gada 11.-12.novembrī.

Ausma Mukāne

Sociālā darba Izglītības un pētniecības padomes sēdes dalībnieki Latvijas Kristīgajā akadēmijā